

26.06.2019

## Afslutningsrapport samt regnskab for kvindehaveprojektet i landsbyen Galloya i Gambia



### 1. Generelt

På et møde den 25. juni 2019 i landsbyen med deltagelse af den lokale havekomité og de 34 kvinder, som har fået en jordlod, blev projektet lokalt erklæret færdigt.



Som nævnt har 34 kvinder har fået hver en jordlod. Oprindeligt havde vi regnet med 24 kvinder, men efterspørgslen har været så stor, at jordlodderne er lavet lidt mindre så flere kvinder kunne være med.

Vores projektleder (Ousman Bah) har siden projektet blev startet op i september 2018 arbejdet utrætteligt på, at alle dele af projektet skulle lykkes, så uden hans daglige indsats var haven ikke der, hvor den er nu. Undertegnede vil derfor gerne appellere til, at der blandt de deltagende klubber samt private sponsorer indsamles et beløb, så vi kan anerkende Ousman Bah's indsats med en bonus.

Allerede under vores besøg i Gambia i marts, var de første kvinder begyndt at høste grøntsager og siden har alle kvinder høstet. Afgrøderne består af løg, tomater, forskellige slags kål, aubergine, okra samt en lokal urt som de kalder "red tee" som bruges meget i deres madlavning.

Vi har modtaget stor anerkendelse for projektet. Landsbyen er utroligt glade for, at det har været muligt at gennemføre projektet, som har givet de mange familier en bedre ernæring samt har betydet et løft i deres levestandard. En sidegevinst har været et øget socialt samvær i landsbyen, idet man nu har et fællesprojekt at samarbejde omkring.

Udgifterne er siden statusrapporten i marts øget med ca. 5.500 kr., således at Rotary projektbudgettet på kr. 128.000 er blevet overskredet med 4.500 kr. (se vedhæftede regnskab).

Merudgifterne er tilvejebragt gennem private donationer. (se ajourført oversigt).



Den efterfølgende gennemgang af hvert delprojekt er en gentagelse fra marts rapporten, bortset fra markedsplads og til dels vandingsanlægget, som er forbedret samt færdiggjort.



## 2. Hegnet

Et solidt trådhegn omkring hele haven samt en port ind til haven er en absolut nødvendighed i Gambia, idet kvæg og geder går løst rundt dernede. Der er i andre haver forsøgt med hegn af naturmaterialer, men erfaringerne viser, at man ikke kan holde dyrene ude, og så spiser indtrængende dyr hurtigt grøntsagerne inden kvinderne kan nå at høste.



Hegnet er blevet dyrere end oprindeligt budgetteret (15%), bl.a. fordi det blev nødvendigt at støbe betonpiller i alle 4 hjørner for at holde trådhegnet stramt, idet trækket på de i betonfundamentet nedstøbte metalstænger var så stort, at disse begyndte at bøje. Selve fundamentet består af 3 lag cementblokke (1 under jorden og 2 over jorden) og her er trådhegnet fastgjort til fundamentet med cement klamper som endvidere er blevet overdækket med cement, så de ikke kan ruste.

Forbedringerne har vist sig at være en god investering. Fritgående køer har mange gange forsøgt at komme ind til afgrøderne, men det solide hegn har holdt dem ude.

### 3. Markedspladsen

Markedspladsen er nu gjort færdig. Dette delprojekt blev prioriteret lavest, idet vi først og fremmest ønskede at tage haven i brug, så kvinderne kunne nå at høste inden regntiden i juli. Fokus har derfor været på hegn og en stabil vandforsyning.





Markedspladsen er blevet væsentligt dyrere end oprindeligt forudset (ca. 100%), idet der oprindeligt var regnet med en ret simpel konstruktion, som landbyboerne selv kunne opføre. Det har dog været nødvendigt at lave en aftale med professionelle håndværkere, ligesom markedspladsen er gjort større inkl. kontor og redskabsrum ligesom der er etableret toilet i forbindelse med markedspladsen, hvilket der heller ikke var taget højde for oprindeligt. Merudgifterne til markedspladsen i forhold til marts rapporten er tilvejebragt gennem private donationer.

Markedspladsen vil primært blive brugt til sortering og salg af afgrøderne, men vil endvidere tjene som mødested.

#### **4. Vandingsanlægget**

Den største enkeltpost i budgettet har været vandingsanlægget (47% af de samlede udgifter).

Vi har haft et af Gambia's mest erfarne brøndboringsfirmaer til at lave vandingsanlægget som totalentreprise inkl. solceller, pumpe, vandtanke, metaltårn samt 6 vandbassiner.

Der er boret 35 meter ned og der er vand fra 25 – 35 m. Vandet har en rigtig god kvalitet og betegnes som rent drikkevand.

Pumpen har en kapacitet på 12.000 liter vand i døgnet, men kan jo kun pumpe i dagtimerne, hvilket har givet et problem efterhånden som flere og flere haver er blevet taget i brug.

Det har nemlig ikke regnet siden oktober 2018, d.v.s. jorden er knastør og kræver rigtig meget vand indtil den har en høj fugtighed. Var haven startet op lige efter regntiden, havde kapaciteten på de 12.000 liter ikke umiddelbart været noget problem.

Vi har derfor måttet købe en eldreven pumpe og i første omgang købe el af naboen, således at vi også kan pumpe vand om natten, hvilket betyder at der i perioder er pumpet ca. 18.000 liter i døgnet.

Vi har dog nu etableret egen el-forsyning, også af hensyn til kontoret, som havekomiteen og Ousman Bah vil skulle bruge. El-installation var ikke medtaget i budgettet, men den er muliggjort gennem 2 private donationer.



Det er planen, at vandforsyningen skal sikres ved hjælp af en soldreven pumpe og at el-pumpen kun er en reserve, hvis der skulle være problemer med solceller eller den solcelle drevne pumpe. Havekomiteen appellerede dog til os, om vi i Danmark vil forsøge at skaffe midler til en større solcelle drevne pumpe end den købte. Dels vil der også fremover være perioder, hvor 12.000 l i døgnet ikke er tilstrækkeligt og dels vil der være perioder, hvor solcellerne ikke giver nok energi til at sikre de 12.000 l.

Man mente derfor, at den ideelle løsning ville være en pumpe med en kapacitet på 20.000 l i døgnet. Det er derfor fortsat et ønske, at vi gennem Rotary klubberne tager kontakt til Grundfos for at høre, om de evt. vil donere en pumpe. Der vil samtidigt skulle findes penge til yderligere solpaneler.

Afslutningsvis på dette delprojekt skal nævnes, at vi har været nødt til at udvide antallet af beton vandkar fra 6 til 7, idet der ikke var vand nok til vanding af haverne i det fjernest liggende hjørne af haven. Merudgiften hertil er tilvejebragt gennem en privat donation.

## **5. Træning af kvinderne**

Der har været afholdt workshop en hel dag for alle kvinderne. Ousman havde engageret 2 meget erfarne instruktører fra det gambiske landbrugsministerium.

Udgifterne hertil beløb sig til 16.000 dalasi mod et budget på 20.000 dalasi.

## **6. Øvrige udgifter**

I det oprindelige budget var der ikke taget højde for udgifterne til rydning af jorden. Der var en del store træer, som skulle fældes og hvor rødderne skulle graves op og herudover var der rigtigt mange buske, som skulle fjernes, så jorden var klar til kunne anvendes som haver.

Udgifterne hertil har beløbet sig 33.000 dalasi og er en af årsagerne til, at vores 10% reserve i budgettet er blevet brugt foruden merforbruget til markedspladsen.

Projektskiltet i haven med Rotary logo og klubnavnene mv. var heller ikke med i det oprindelige budget.

## **7. Afslutning**

Som ovenfor nævnt, er vi kommet i mål med projektet med en mindre overskridelse, som er tilvejebragt gennem private donationer, men hvor vi har fået et bedre projekt end det oprindeligt planlagte hvad angår indhegning, vandforsyningsanlæg samt markedsplads.

Vi får at vide dernede fra, at der kommer besøgende fra mange andre landsbyer, som ønsker at se, hvad de betegner som "et mønsterprojekt".

Haven er i fuld drift og de 34 kvinder er utroligt glade for at have fået denne mulighed, som allerede har givet dem en bedre levestandard.

Den officielle indvielse af haven finder sted den 13. november 2019, hvor en gruppe på 18 personer, heraf 15 fra de deltagende Rotary klubber er repræsenteret.

Der skal afslutningsvis lyde en kæmpe TAK til Rotary klubberne samt til Hjælpefonden samt District Grant for den økonomiske støtte til projektet.

Herudover en stor anerkendelse af det store stykke arbejde, som såvel Flemming Libner samt Niels Kjær Hansen har ydet for at sikre opbakning til samt finansiering af projektet.

Med venlig hilsen

Preben Holmboe